

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА 6

БЕОГРАД 1937 ГОДИНЕ

КЊИГА 3

XLI РЕДОВНИ САСТАНАК

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДРЖАН 18 МАРТА 1937 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕТСЕДАВАО

ПРЕТСЕДНИК

СТЕВАН ЂИРИЋ

СЕКРЕТАР

Др. АНДРЕЈ ВЕБЛЕ

Присутни г. г. Министри: Министар унутрашњих послова др. Антон Корошец; Министар пољопривреде Светозар Станковић; Министар грађевина др. Марко Кожул; Министар без портфеља др. Михо Крек; Министар пошта, телеграфа и телефона др. Бранко Калуђерчић; Министар без портфеља Војислав В. Ђорђевић; Министар физичког васпитања народа др. Јосип Рогић.

ПОЧЕТАК У 10.20 ЧАСОВА

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда: 1 — Читање и усвајање записника XL редовног састанка;

2 — Саопштење интерпелација Јована Здравковића, народног посланика: на Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова о помоћи сељацима настрадалим од поплаве у доњем Поморављу и усвајање првенства; на Министра унутрашњих послова о поступку среског начелника у Босанском Петровцу на дан 3 марта о. г. према радницима из шумског предузећа Добрлин—Дрвар и усвајање првенства;

3 — Саопштење о подношењу законског предлога Петра Стојисављевића и другова, народних посланика, о предлогу закона о надлугарима, лугарима и њиховим помоћницима општина, општинских одломака и села на крашком подручју Зетске, Приморске и Савске бановине;

4 — Молбе и жалбе.

Говорници: Министар грађевина др. Марко Кожул, Министар унутрашњих послова др. Антон Корошец, Претседник Народне скупштине Стеван Ђирић.

Дневни ред: Наставак претреса у начелу и појединостима извештаја Одбора о предлогу закона о овлашћеним инжењерима и коначно усвајање у целини.

Говорници: Фран Зупанчич (у име групе Независног клуба), Фрањо Хорват, Војислав Лазич, новинар Боривоје Ђурић (два пута), новинар Никола Кабалин (три

пута), Претседник Народне скупштине Стеван Ђирић (три пута).

— Саопштење извештаја Одбора за проучавање законских предлога о међународним уговорима и споразумима: о предлогу закона о конвенцији о ваздушној пловидби између Краљевине Југославије и Немачког Рајха, потписаној на Бледу 3 септембра 1936 године; о предлогу закона о допунском протоколу уз уговор о трговини и пловидби између Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Краљевине Италије од 14 јула 1924 године, потписаној у Риму 26 септембра 1936 године; о предлогу закона о конвенцији о заштити, чувању, оправљању и поновном подизању граничних каменова и других знакова који служе за обележавање граничне линије између Краљевине Југославије и Краљевине Бугарске, потписаној 9 новембра 1935 године у Софији.

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, имам част отворити XLI редовни састанак Народне скупштине. Молим г. секретара да изволи прочитати записник претходног састанка.

Секретар др. Андреј Вебле прочита записник XL редовног састанка.

Претседник Стеван Ђирић: Има ли који од господа народних посланика какву примедбу на записник? (Нема!) Примедаба нема, записник је примљен. Изволите чути, господа народни посланици, интерпелације за које се тражи првенство.

Секретар др. Андреј Вебле (саопштава): Г. Здравковић Јован, народни посланик, упућује интерпелацију на Господина Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова о помоћи селима пострадалим од поплаве у доњем Поморављу и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник Стеван Ђирић: Има реч Министар грађевина г. др. Марко Кожул да се у име Господина Претседника Министарског савета изјасни да ли признаје првенство овој интерпелацији.

Министар грађевина др. Марко Кожул: Господо народни посланици, изјављујем да примам првенство ове интерпелације.

Претседник Стеван Ђирић: Прима ли Народна скупштина првенство ове интерпелације? (Прима!) Објављујем да је признато првенство овој интерпелацији. Изволите чути другу интерпелацију за коју се тражи првенство.

Секретар др. Андреј Вебле (саопштава): Г. Здравковић Јован, народни посланик, упућује интерпелацију на Господина Министра унутрашњих послова о поступку среског начелника у Босанском Петровцу на дан 3 марта о. г. према радницима из шумског предузећа Добрлин—Дрвар и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник Стеван Ђирић: Има реч Министар унутрашњих послова г. др. Антон Корошец да се изјасни да ли признаје првенство овој интерпелацији.

Министар унутрашњих послова др. Антон Корошец: Господо народни посланици, за умирење јавности изјављујем да сам изаслао једног банског инспектора да извиди догађаје у Босанском Петровцу. Мој изасланик се уверио и по његовом мишљењу има кривице и до среског начелника. Ради тога сам повукао среског начелника одмах из Босанског Петровца и наредио дисциплински поступак према њему. Што се тиче употребе оружја у Босанском Петровцу, по налазу г. инспектора, она је била оправдана. Примам хитност ове интерпелације.

Претседник Стеван Ђирић: Г. Министар унутрашњих послова признаје првенство овој интерпелацији. Прима ли Народна скупштина тражено првенство? (Прима!) Објављујем да је признато првенство и овој интерпелацији. Обе интерпелације биће упућене надлежним г. г. Министрима.

Изволите чути један законски предлог.

Секретар др. Андреј Вебле (саопштава): Г. Стојисављевић Петар и други, народни посланици, подносе Народној скупштини на решене предлог закона о надлугарима, лугарима и њиховим помоћницима општина, општинских одломака и села на крашком подручју Зетске, Приморске и Савске бановине. (Предлог закона оштампан у прилогу XXXVI редовног састанка од 8 марта 1937 године).

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, то је онај исти законски предлог који је народни посланик г. Стојисављевић једанпут већ поднео, који је према томе вама једанпут већ саопштен, али за који је г. Стојисављевић тада тражио хитност. Једним дописом г. Стојисављевић је одустао од тражене хитности за овај законски предлог. Према томе, господо, за овај законски

предлог биће изабран нарочити одбор када то Народна скупштина одлучи.

Изволите чути молбе и жалбе.

Секретар др. Андреј Вебле (саопштава): Народној скупштини упутили су молбе и жалбе и то: Ајетовић Хатица, Поповић др. Радомир, Ристић Јеремија, Радосављевић Душан, Берковић Милан, Костић Душан, Роглић Радомир, Стефановић Тодор, Ордовски-Тонајевски Никола, Јеремић Михо, Теодоровић Никола, Ерцеговац Богдан, Калман Анђелија.

Претседник Стеван Ђирић: Прочитане молбе и жалбе биће упућене Одбору за молбе и жалбе.

Господо народни посланици, прелазимо на дневни ред: Наставак у начелу претреса извештаја Одбора о предлогу Закона о овлашћеним инжењерима.

Реч има народни посланик г. Фран Зупанчич у име независне групе.

Фран Зупанчич: Висока Скупштина, поштована господо народни посланици, јучерашња дебата по овоме предмету била је посве озбиљна и стварна па морам да констатујем и стручна. Владала је у Народној скупштини потпуна једнодушност и како десница тако и левица говориле су у једном смислу, у једном правцу, и, ако хоћете да утврдим, вршила се управо утакмица или конкуренција ко ће да буде стварнији, ко ће да буде објективнији или, како су говорници сами изјављивали, ко ће да буде конструктивнији код доношења тога ванредно важног закона. Ја се, господо народни посланици, томе не чудим, пошто овако мора и треба да буде. Оваквим поступком и једнодушношћу може само да се заборави оно што се грешило у прошлости. А у прошлости се много грешило на томе пољу и треба да се та мрачна прошлост застре па да се застру и они државници и остали који нису имали смисла и који су са уског гледишта посматрали ова велика и крупна питања од којих зависи и будућност наше земље.

Господо народни посланици, закон који је пред нама потребан је од онога дана када је створена наша нова државна заједница Срба, Хрвата и Словенаца. Радиле су све стручне организације, све техничке и друге занатлиске, трговачке и индустријске коморе на томе питању све од постанка наше нове државне заједнице. Сваки дан, господо народни посланици, који се губио на доношењу тога закона, губио се на штету наше земље, на штету наше јавности, на штету наше државе. Како је потребна риби вода тако је потребан овај закон нашој јавности, нашој земљи и потребно је да он буде хитно примљен.

Тај закон какав је данас пред нама, он није никаква измишљотина, он није пао с неба, него је то резултат и плод дугогодишњег дубоког и свестраног проучавања као такав он је потпуно савршен. И у последње доба, господо народни посланици, радило се на њему много. Баш задњих месеци на томе су радиле све стручне организације, па могу казати и сва заинтересована Министарства овде у Београду.

Дакле, овај законски предлог овакав какав је значи напредак, значи да улазимо у ред модерних европских држава и зато је тај закон од еминентне важности за јавне интересе и од тог закона зависи наша јавна сигурност. Позната вам је ве-

лика одговорност коју носе овлашћени инжењери за свој рад. Такав терет, морамо да признамо, не носи ни један други сталеж у нашој држави, па је зато потребно да се један тако одговорни човек поштен и заштити. Велика је то одговорност, и да би могла да се носи потребно је дубоко и широко техничко стручно знање. Без сумње да је та одговорност имала утицаја и при самом одређивању титуле за једног оваквог човека. Титула инжењер значи да један овакав човек треба да буде свестрано технички васпитан, стручно у највишем степену изображен, а све то да би могао заслужити титулу која потиче од речи ингиениозо. Зато су ту титулу увеле све оне државе које воде озбиљно рачуна о здравом техничком инжењерском напретку у својој земљи и које се старају да ти људи одговоре својој титули. То је, господе народни посланици, врло важно и за нас и за нашу земљу, јер смо ми, то ми нажалост морамо и треба да признамо, то питање багателисали, па смо зато и заостали за другим земљама у Западној Европи. Баш због тога што нисмо посвећивали довољно интереса и довољно пажње овом крупном питању.

Код нас је за ових 18 година било мање, врло мало техничког напретка, па чак и тамо где га је могло да буде, много се код нас направило грешака на штету земље, али морамо да констатујемо да су зато криви најмање прави стручни инжењери. Свуда на свету има случајева, па и код нас, да се сруше мостови, цркве, куће и други објекти. Има тих случајева свуда, и у доба после рата читали сте често како су у Чехословачкој, у Прагу, рушиле се куће и велике зграде. Скоро у свима случајевима узрок несреће било је недовољно познавање математичких и механичких закона, т.ј. основних инжењерских правила која мора сваки овлашћени инжењер потпуно да савлада. Било је кривице и до неспособности надзорника тих радова, који су често уопште били без потребне спреме, без основне техничке спреме за овакав посао. Само у тим случајевима разлика је била та што је овлашћени инжењер морао да одговара за ту несрећу и то морално и материјално, а онај други, који за тај посао није имао спреме, тај ништа не одговара. Ја, господе моја, знам за случајеве који су третирани пред судовима и где су саслушавани стручњаци и стручни саветници и видели се да онај човек који нема спреме, који нема овлашћења за тај посао и за тај рад, да он не може и не мора да одговара за тај посао, јер нема зато техничке основне спреме.

Видите, тако се сад у последње доба, у доба велике економске привредне кризе, дешава, да су баш они људи који су били неспособни добили посла, добили свој хлебац, али је зато било добрих, стручних и врлих инжењера који нису имали запослења и који су морали да гладују. Овлашћени инжењер мора да прати сваки напредак у својој струци и да без прекида допуњава своје знање. Он мора да држи своју књижицу и да је стално допуњава, он мора да путује и да се упознаје са техничким новинама, и да сем тога прави екскурзије и да путује ванредно много ако хоће да буде спреман за данашњу тешку борбу на техничком попришту. Све је то спојено са врло великим трошковима, и дужност је наша да се оваквим људима са наше стране, а и од стране наше јавности, допринесе жртава. Најнапредније су

земље оне, где су инжењери довољно уважени, као што је то случај у Француској, Немачкој, Енглеској и Италији. Све те земље високо држе техничку науку и инжењерски сталеж, а нарочито овлашћене инжењере. Гигантски напредак у последњим деценијама у тим земљама треба и са наше стране отворено и искрено признати. Ваздухопловство, аутомобилизам, електрификација, железнице, регулације вода, цесте итд., све те гране технике без инжењера, без духовних и физичких жртава никад не би дошле на тако високи степен. У свима тим техничким гранама ми, нажалост, у прошлости нисмо много, управо, морам бар да констатујем, мало смо радили на томе. Ми имамо, господе, море, које је имала једна велика сила, то је свето наше море данас. По дужини морске обале, ми смо на шестом месту у Европи. Али, господе народни посланици, руку на срце и упитајмо се да ли смо ми на шестом месту што се тиче поморске пловидбе, и што се тиче наше ратне морнарице. Кад смо изгубили Трст и Ријеку била је наша дужност да скренемо сви своју пажњу на изградњу наших лука у Сушаку, Сплиту и Шибенику и да направимо нашу железничку мрежу до мора као и да изградимо модерне цесте за наше море. Ми морамо да погледамо, шта је Пољска учинила у томе погледу, и шта је она саградила? Она је саградила свој Гдин, једну варош од 30 хиљада становника, на месту где се некада налазила само једна мала сељачка варошица. Они су са великим и огромним жртвама подигли модерне луке и могу данас да се мере са свима другим државама у Европи. Шта би, господе народни посланици, учинили Чеси да имају бар десетину наше морске обале и нашега Јадрана. И често сам чуо баш од њих, Чеха, који су нам рекли, нисте ви вредни да имате море, када нисте технички способни и кад не водите рачуна да га оспособите и да то све искористите у корист ваше земље.

Дакле, још нешто треба овде да напоменем, а то је, да су баш инжењери одлучујући и да они на земљи, води, под водом, у ваздуху и свуда врше позитиван рад, јер свуда води инжењерски дух све те радове. Тај дух по цену великих жртава води напретку у свима техничким гранама у земљи, и инжењерска способност има одлучујући утицај у правцу напретка. Зато треба осигурати томе стању опстанак, зато треба шира јавност да допринесе жртве за размах тога великога стваралачког духа у земљи.

Руси су за своје ваздухопловство учинили невероватне и највеће жртве и физичке и материјалне и духовне. За то су они увек у ваздуху први. Ако сте читали и пратили литературу, видели сте, да су и за стратосферу дали највеће жртве, и данас су северни Словени први у ваздухопловству. Да нису то учинили, опет би други народи били први а не Словени.

Нарочито у томе правцу увек је рад техничких инжењера водећи дух у свету. Кад се осврнете на светски рат, видели сте како су једанпут Руси били први у ваздухопловству па је онда дошао нови италијански тип са којим је Данунцио из Венеције прелетео до Беча и натраг уместо са 180 км. са 300 км. на сат. И опет је дошао рат па су ту брзину надмашили други, Енглези и Французи, и у томе погледу врше се непрестано све већи и већи проналасци. Велики народи посвећују велику бригу инжењерском стаљезу, и за то су

они срећни да могу да бележе велики и огромни напредак, нарочито у последњем деценију на техничком подручју.

Ванредан напредак бележи се код градње железница. Управо је невероватно кад видимо да железница вози данас са брзином до 180 км. на сат. Имате такву железницу од Берлина до Хамбурга и од Париза до Лила а имате и друге железнице које возе брзином која је непозната до данас у свету.

Па и код цеста имамо огроман напредак у модерном смислу. Тај напредак је у томе да су те цесте саграђене од бетона, од тербетона или од асфалта и на тај начин омогућају огромну брзину за аутомобиле.

Али, нажалост, туризам код нас не може се развијати или бар не може се брзо развијати због питања железница и цеста, јер туристи и кад дођу у нашу земљу аутомобилом и дођу на пример до Језерског, до Љубеља или кога другог нашег места у Словенији, они се ипак преко Корушке врате натраг у Италију или у коју другу земљу, а неће да остану овде. А ако би ми томе питању поклонили благовремено пажњу, ми би само са 150 км. модерне цесте имали везу до нашега Јадрана и могли би подићи наш туризам на ону висину на којој он треба да буде. У Италији је туризам највећа индустрија у земљи. Он доноси тамо огромне милијарде прихода земљи. И ми би могли тиме да се користимо, јер нема лепших предела на свету него што је наш Јадран. Сваки странац који дође у Далмацију кликне: О дивна моја Далмацијо, ја те никада заборавити нећу! Дакле, треба водити озбиљног рачуна и скренути пажњу на ова крупна питања. Кад би ми учинили што треба за туризам, ми би га попели на ту висину да би приходима које од њега добијамо могли да покривамо половину нашега буџета. И баш ради тих разлога потребно је да се посвети што већа пажња инжењерском сталежу, јер код нас има много крупних инжењерских радова. Зато је и потребно да се сви наши инжењери запосле и да раде и дању и ноћу. Јер, ако би они и тако радили, наш напредак још неће бити онакав какав би требао да буде.

Доношењем овога закона ми ступамо у ново доба, у нову еру и то се оправдано надамо, јер треба да поведемо више рачуна о ратној спреми и о нашој народној одбрани. Будући рат биће технички рат, биће инжењерски рат. Модерна техника ће имати одлучујући утицај на ратни успех. Наоружање иде у првом реду у техничком правцу. Убојно оружје зависи данас у првом реду од техничког развоја земље, која се спрема за рат. Ратна спрема данас зависи од техничке спреме самога народа. За убојно оружје као и за спречавање дејства тога оружја потребна је модерна техника, потребна је инжењерска пракса. Модерна техника одлучиће како при офанзивни тако при дефанзивни. У свима овим приликама овлашћени инжењер позван је да буде онај срчани и неуморни пионир — вођа — и за то он мора данас да посвети сву своју духовну и сву своју физичку снагу за техничко унапређење на свима пољима у нашој земљи.

Господо народни посланици, тиме сам кратким речима изнео онај стручни део и на крају мога говора желим још да истакнем и подвучем да је тај закон једно чисто стручно питање, да је тај закон о овлашћеним инжењерима потпуно стручно

стварање, али да ни најмање не улази у тај закон и у то питање политика. Јавне радове потребно је уопште деполитизирати, деполитизација је надам се потребна и хитна. У прошло време политика је много штете направила у нашим јавним радовима, и то често за инат или из саме освете. Много је било експериментисања на штету земље. У том погледу треба заштитити отаџбину. Сви јавни радови морају служити јавности, наиме привреди, туризму, саобраћају, народној одбрани итд. а никада и ни у једном случају каквим личним интересима.

Уважавајући тај принцип у јавним радовима, морају бити и јавни радови у рукама наших стручњака наших способних инжењера. Зато се надамо, да ће за тај закон бити не само огромна већина ове Скупштине, него да ће се тај закон изгласати акламацијом. У томе правцу изражавам своју наду, како би био тај закон, који би дошао пред једнодушност наше Народне скупштине, као бели црнац у овој Скупштини, или ако хоћете, бела врана, нека би бар он окрчио пут лепшој и бољој будућности наше отаџбине. (Пљескање).

Претседник Стеван Ђурић: Реч има народни посланик г. Фрањо Хорват.

Фрањо Хорват: Господо, законска основа о овлашћеним инжењерима, која нам је предложена, има да буде веома важан фактор у нашем привредном животу. Она има уједно да буде јак потицај за напредак нашег привредног и културног рада у читавој нашој земљи. Зато ја ову предложену законску основу ради њене важности у целокупном економском животу нећу посматрати са политичког становишта нити са стране моје партијске припадности, него је само проценити по њеној унутрашњој вредности.

Предложена законска основа има да регулише питање цивилних инжењера и њихове делатности, али у исто време захвата и читав наш привредни живот. Она треба да створи повољније услове за његов развитак. Јер без сваке двојбе техника и технички рад је основа сваког напретка, културе и цивилизације. Ми називамо техничким радом опћенито онај рад, код кога се примењују свесно или несвесно принципи физикални или хемијски или механички, на према томе је критеријум техничкога рада људска воља и примена тих физикалних закона за прерађивање, преинаку буди које субстанце без обзира обављали то човек сам или помоћу стројева.

Први техничари били су заправо већ први људи: дакако након што су били протерани из раја; јер за њихове најпримитивније потребе живота био им је већ потребан и технички рад. И почевши од најпримитивнијег алата од пра човека, који се састајао ваљда у каквом колцу, па до данашњих најсавршенијих стројева, локомотива, електричних стројева, радио апарата и т. д. развијали су се упоредо човек, људска култура и техника. На овај начин проналазак у техници чинили су редовно појединци, даровити људи, а њихови сарадници и ученици употребљавали и усавршавали су те проналаске у корист својих савременика. Па ипак упркос великих користи које су имали људи од тих радова, не видимо да су они први технички пионири имали какво веће признање за те радове, нити да су их њихови савременици особито ценили или им за те радове давали какво

нарочито признање. Поготову нема трагова да су касније у прво историјско доба, за које ми имамо податке, и кад су се већ људи одељивали у поједине групе, касте, да је било каквих организација и техничких радника. Тек касније, кад су се култура и техника развили, видимо по први пут код старих Египћана да су и техничари били сврстани у касте, и то у свештеничку касту, на шестоме месту, према рангу како су се поједини радови расподељивали. Ту у тим кастама египатским била је сконцентрисана сва наука, сва традиција и све искуство, али увек само под заштитом свештеничког ауторитета. И кад су градитељи египатски довршавали какво велико дело, чију величину и лепоту ми и данас признајемо и клањамо јој се, то је било више приказано као извршење воље којег божанства него као резултат људскога напретка. Каснијим развитком људскога рада, напосе у Грчкој, а још више у римскоме царству, видимо големи технички напредак и ту наилазимо на прве слободно организоване техничаре. Али у главном су истакнути технички протагонисте увек у ужој околини потентата био то император или покрајински кнез или какав мецена, богаташ, увек употребљавани само за то да подигну њихову славу. То се протеже из старог у средњи век и даље у нови век. Кроз све то време ми знамо који је од могућника подигао какво велико дело, који војсковођа, који патријарх или владика, али не знамо тко је то дело изградио, не знамо тко је дао хармонију томе камену да се ми и после толико векова дивимо просвећеном људском духу у старо време. Тако се то све провлачило од најстаријег времена па до најновијег доба. Као пример да је тако било, ја држим да је довољно да поменем највећег техничког генија кога је опште дао људски род, Леонарда Давинчија, који је, впркос радова које је извео, а који су од големе важности за напредак људскога рода, примао од могућника за које је извео толике велике радове тек милостињу да може да живи.

И тако један од највећих генија људског рода морао је више да кубури него да живи према вредности свога рада. Коначно само стицајем прилика и снагом егзактне науке, која постаје једини темељ техничког рада, долазе техничари на положај који им према њиховом раду припада.

Нове путеве у техничком раду почела је да крчи Француска револуција, и ми видимо, да је већ у петој години после првога почетка револуције 1794 године подигнута прва техничка школа »Ecole polytechnique« у Паризу. Њој су брзо следиле друге техничке школе. Наша браћа Чеси — а Чешка је увек била напредна у техничким радovima — подигли су 1803 године техничку школу у Прагу. За њом следе друге техничке школе, посебно у појединим Немачким државама. Интересантно је, господо, да је за време Наполеона у Илирској покрајини, која је била део Француске, била подигнута у Љубљани прва техничка школа у нашим крајевима. Нажалост кад су Французи оставили наше крајеве нестало је и те техничке школе у Љубљани, која је трајала кратко време, али је показала врло лепе резултате, од којих би било вредно истаћи цесте и мостове које је Француска подигла за време Наполеона у провинцији Илирији.

Напредак инжењера полази паралелно са развојем школа и подупиру једни друге и најјачи

су фактор у међусобном развићу. XIX век је век великог напретка и с тим напретком појављује се и инжењери у све већем броју. С тим већим бројем инжењера оснивају се удружења инжењера и борба за социјални положај постаје све жешћа. Развитак индустрије тражи инжењере и инжењери су највише потпомагали развитак индустрије. Што та индустрија није увек била нити је сада на корист човечанства, није крив брз напредак технике него то што напредо са техничким напретком нису напредовале и развијале се и социјалне прилике друштва а и државе. С тим наглим развитком технике у XIX веку била је већа потреба за инжењерима којих није било довољно. У нашој земљи појављују се они тек у овом веку. У колико су напредовале напредне земље Западне Европе и дале велики број инжењера, у толико су инжењере тражиле остале земље, које су мање напредовале, а то је била Источна Европа и остала четири континента, укључивши и Америку. Тек у послератно доба показује се хиперпродукција инжењера и доводе се у питање инжењери, њихова делатност и врло често и њихово запослење. У појединим крајевима наше државе појављује се први кадар инжењера тек после XIX века и то у Хрватској и Словенији а и у Србији где су инжењери врло радо примљени и много цењени. У почетку су то били Немци нарочито у Србији и тек доцније су били Словени, наша браћа Чеси и Пољаци. У то доба из свих крајева наших почела је омладина да посећује и свршава техничке школе.

Али, мање више после свршене школе сви ти млади инжењери иду у државну службу. Истом када су основани технички факултети у нашој земљи, повећавао се број инжењера и већ почетком овога века, још пре рата, имамо ми знатан број цивилних инжењера. После рата тај број нагло расте те ми већ данас имамо у нашој држави — што овлашћених а нешто неовлашћених — око 1000 цивилних инжењера. Свих осталих инжењера, према дефиницији која је дана у овом законском пројекту, имамо преко 6.000.

Како је било у другим земљама, тако се појављивало и код нас. Напредак је тражио инжењере а инжењери су били најјача потпора сваком напретку. Инжењер који остаје у својој струци већ је по својој едукацији толико на њу упућен и толико је својим звањем заокупљен, да се ретко истиче у коме другом позиву а нарочито се ретко истиче као политичар, а и инжењери као финансијери су веома ретка појава. То је велики недостатак за инжењере, а тај недостатак се њима тешко свети, и отуда долази њихов до сала још увек неодређени положај, напосе у нашој држави. Отуда долази да се о њима у јавном животу водило тако мало рачуна, макар је опће призната важност њиховог рада.

Инжењер на водећем месту у политици, како је то код нас био покојни инжењер Никола Пашић, свакако је изнимка. Али, Никола Пашић био је сам по себи једна ванредно истакнута политичка личност а инжењерска наука је дала његовом раду само изразиту позитивну страну којој је он имао да захвали за многе успехе у свом политичком раду. Али и практично искоришћавање посве техничких радова није углавном било дано инжењеру, него су то израбљивали а израбљују још и данас већи или мањи финансијери, а често

и они најмањи, какав сеоски зеленаш или бакалин, који су у финансијским операцијама спретнији од озбиљног техничког радника.

Свима је вама познато како се за готово сваку већу старовеку грађевину код нас и у вањском свету вежу приче како је тај и тај могућник када је саградио ту зграду, тај мост или који други технички објекат, када је био довршен, дао градитељу те грађевине ископати очи, бацити га у тамницу и слично. Господо, такве приче данас више немају вредности. Инжењерима се више не ваде очи, али ипак су прилике такве да њихов рад више искоришћује финансијер него да тај рад буде искоришћен за оно чему је намењен, за опште добро. Зар збиља може да буде да се мирно допушта и даље, да велики капитал, домаћи или страни, а тај још није редовно најгори, — већ и онај мали и најмањи, — да искоришћава техничке радове и то и најкомплицираније себи у корист, а да о самој изведби и величини тога рада често нема ни појма. Али зато познаје капитал врло добро материјалну страну тога рада и зна да је боље изабрати у своју корист него инжењер који изводи ту градњу.

Таквом неоправданом искоришћавању интелектуалног рада али једнако и оштећивању општих интереса и државне касе треба овај закон једном да учини крај. Зато је он толико жељно ишчекиван, како од инжењера тако и у свима ваљаним, сериозним привредним круговима. Рационална економска политика тражи, у интересу целине и општег напретка, да се постави сваки на своје право место и да сваки тамо обавља свој посао, али увек да буду на правом месту прави људи.

Овим законским предлогом опредељен је сваком делокругу рада према његовим квалификацијама. Грађевински инжењери, архитекти, технички инжењери, машински инжењери, рудари, агрономи, шумари, хемичари, свакоме је одређено поље рада у оној струци и у ономе опсегу за који је способан. Није исправно а није ни право да би појединац прелазео поље за које је овлашћен. Зато су ту наметнуте стеге и ограничења и то у првом реду за саме инжењере. За свакога треба да има рада и зато не сме појединац да искоришћава за себе повољну ситуацију и да ради посао за који није овлашћен. Кад је тако ограничен рад инжењера, природно је, што је сведен рад техничара и занатлија у оне границе за које су радове појединци оспособљени, али мора се нагласити, да овим законским предлогом нису дирнута ничија стечена права, никоме није ништа одузето што је ко стекао на исправан начин. Ово поштовање стечених права једна је од особитих одлика овог законског предлога, и то је са правом једногласно усвојено од свију чланова одбора који су сарађивали код претреса овог законског предлога. За будуће, наравно, ко жели да има овлашћење да ради послове за које је потребна већа квалификација, треба да докаже испитима и праксом да је за то способан. Зато није могућно да, на пример, који напредни занатлија засниже преко својих квалификација, да жели да ради послове за који није оспособљен, а у исто време не дозвољава се да најобичније послове за које није потребна нарочита квалификација да ради неко други него онај који има за те послове као занатлија овлашћење.

У изведби инжењерских послова не ради се само о некоме праву, него ту су у питању и многи важнији општи интереси сигурности, ваљаности изведбе, а често и веома велики материјални интереси државе и појединаца. Сама права, која проистичу из Закона о радњама, нису овим законом ни најмање дирнута. У другим далеко напреднијим земљама од нас постоје већ одавно закони и прописи који одређују делатност инжењера, техничара и занатлија. Оваквим одредбама постигао се велики напредак земље и сваки појединац могао се у својој струци развијати до великог усавршавања те су постигнуте управо ванредни резултати. Тако ће то и код нас након малих пролазних трзавица наступити. Упоредо с тим усавршавањем и сређивањем развила се техничка наука која је вршила велики утицај на развој опште културе у појединим крајевима.

Овакав напредак омогућиће и нама да се мало помало посвема решимо скупог и непожељног творства које врши код нас страна индустрија и страни капитал по својим иностраним инжењерима, који су код нас запослени најалост у веома великом броју. Против тих смо били и још смо увјек немоћни, јер није било праве законске подлоге да им онемогућимо рад у нашој држави. Тај рад увјек се је врло скупо плаћао не само на рачун наших инжењера него и на рачун наше националне привреде. Било је случајева да ми за неке специјалне радове нисмо имали домаћих стручњака, овим законом омогућиће се домаћим инжењерима да се за те специјалне радове оспособе и да се тако решимо непожељних странаца. То је велика предност овога закона.

Инжењерске Коморе, које су установљене Министарском Уредбом на темељу Финансијског закона од године 1924, остале су углавном као и до сада са неким мањим практичним изменама. Како неки инжењерски радови потпадају делимично и под Закон о радњама, то ће и инжењерске Коморе у будуће потпадати и под Министарство трговине и индустрије.

Господин Министар грађевина приказао нам је јуче у своме експозеу тако темељито и исцрпно сам садржај овога закона који ја у целости прихваћам па већу поновно детаљно да анализирам оно што је већ овде изложено и добро протумачено.

У целини циљ је овог законског предлога да постави техничку делатност и њене раднике на чврсту и солидну базу, и да им омогући што бољи развој не само у интересу самих цивилних инжењера него у једнакој мери у интересу развоја државе и општег напретка земље.

Комплицирани увети модернога живота и захтеви које он поставља раду и напретку на свим подручјима не даду више да се постигне потпуни успех само по случају обичне емпирије и на срећу здравога инстинкта. Па ни поједини истакнути таленат не може више да посве задовољи тим увјетима новог доба, већ се тражи темељити и систематски студиј проналазака и резултата рада протагониста свих времена, свих народа, целог културног света. Само оваквим радом могу се постићи велики резултати којима се данас користимо, само оваквим радом моћи ћемо и ми да достигнемо друге напредније народе.

Ово спознање дало је потстицаја југословенским инжењерима да траже да буде такав рад

омогућен и у нашој младој националној држави, да иста она генерација која је учинила тако велика дела у рату створи и у миру сигурну базу солидног развитка на техничком пољу.

Овај је законски предлог почетак за такав рад. Зато ја на ту законску основу не гледам са партијско политичког становишта, него са посве стручне економске стране и јер налазим да је добра гласају за њу, а да не спајам с тиме било какво поверење Влади и да не напуштам свој начелни став против Владе. (Одобравање на левици).

Претседник Стеван Ђирић: Обраћам пажњу господи народним посланицима на § 45 Закона о пословном реду у Народној скупштини, онако као што сам то и јуче учинио.

Реч има народни посланик г. Војислав Лазић.

Војислав Лазић: Господо народни посланици, наш сељачки народ високо цени научне људе и у те људе, које он са високом науком необично много цени и поштује, спадају инжењери. Наш народ каже: „Реч инжењера и реч лекара никада се не пориче“, и сматра да су они због свога великог знања и науке неприкосновени. И зато поред лекара, које веома цени и поштује, као људе од знања и науке, у исти ранг код нашег сељачког народа спадају и инжењери. И кад би један сељак имао могућности да школује свога сина, он би увек помишљао на то, да му је, да му син сврши школу, да буде инжењер или лекар.

И, господо, зато што наш народ поштује инжењера као научног човека, природно је, да и ја полазим са тога осећаја народног и сматрам, да су инжењери у нашем друштву један користан школовани ред, који народу даје доста. Самим тим природно је, да и ја желим да се питање наших инжењера као њихово сталешко питање правилно реши, не само ради њихове користи, не само ради њихове струке, него и ради целокупног нашег народа, и ради самога онога позива коме су се они посветили и ради напретка наше културе и наше привреде.

Господо, прелазећи на процену овога законског предлога и одборског извештаја, ја ипак имам да учиним извесне напомене и да скренем пажњу на извесне одредбе, које мени изгледају нејасне, а има неких, са којима се не бих могао ни сложити.

Прва моја замерка била би та, да се потпуно и јасно утврди право геометара и ђака са Средњом техничком школом, какво је њихово право сада и какво ће бити после ступања на снагу овога закона. Ако погледамо § 125 овог закона видимо да је Одбор изменио тај параграф потпуно и у тачци првој унео одредбу која гласи: „Остају и надале у важности сва стечена права призната Законом о радњама од 5 новембра 1931 године, Правилницима и Уредбама донетим на основу тог Закона и Уредбом Министарског савета II бр. 22044 од 12 јуна 1936 године.“

Господо, ја мислим, да не би било на одмет, ако би нам г. извештач дао објашњење шта ова одредба значи, да ли се ова одредба односи на оне техничаре са Средњим техничким школама, да ли имају оно стечено право, које су до сада имали у погледу извршавања послова на јавним или приватним грађевинама; и шта се разуме под до сада стеченим правима, и у каквом ће односу

бити они, који после њих долазе, који ту школу заврше, да ли ће имати право на полагање испита потребног за те радове, или се њима то право брише, а задржава се само онима, који су те испите до сада положили.

Даље у истом параграфу тачка 3 гласи: „Овим законом такође се ни у колико не ниште права геометара стечена до ступања на снагу овог закона по Уредби о овлашћењу за извођење јавних геодетско-геометарских радова и о условима стицања тог овлашћења Бр. 1100/V од 15 јануара 1932 године.“

Господо, ја по овоме нарочито инстистирам да добијем надлежно објашњење, јер се бојим да ће после ступања на снагу овог закона наши геометри који сада врше премеравање земље бити доцније искључени из тога права. Кад би они били искључени из тога права то би била велика штета не само лично за њих, него би била огромно велика штета и за сам народ. Господо, премеравање земљишта у нашој земљи ради катастра извршили су ти људи са средњом техничком школом — геометри, каквих данас има на терену много. Многи од њих су данас шефови катастарских управа по срезовима и не би било згодно да људи који данас управљају једним тако великим и важним послом, као што је управљање среским катастарским управама, који имају у рукама премер целога среза и катастар, од најмање до највеће парцеле у срезу, немају гаранцију по овоме закону да ће после кад сиђу са тога положаја имати право да премере на позив једног сељака и једну најмању парцелу, па макар она била и од десет ара. Ја мислим да њихова садашња права треба да остану потпуно нетакнута и после овог закона кад он буде ступио на снагу.

Господо, друга моја замерка била би поводом састава односно надлежности изборних судова који се установљавају код инжењерских комора. Господо, сасвим је добро то што се установљавају изборни судови. То су судови који у многим и многим стварима решавају спорове потпуно правично, али, господо, по овоме закону ови изборни судови који се састављају код инжењерских комора немају надлежност само између чланова дотичних комора већ иду мало даље; они имају надлежност и између чланова и нечланова. Кад је у питању спор једног инжењера и једног који није инжењер, и који уопште не може да буде члан инжењерске коморе, и тада може бити надлежност изборног суда који се саставља код инжењерске коморе. Добро, и то може, јер је већ у питању један члан инжењерске коморе, али овде има једна одредба којом се дозвољава надлежност изборног суда састављеног код инжењерске коморе, иако ни један од парничара није члан инжењерске коморе.

Ја мислим да ова одредба не би требала да остане, јер по мом схватању, то је једно сувишно овлашћење. Јер кад имамо доста судова у земљи који могу да састављају изборне судове и ван инжењерске коморе, онда треба дати инжењерској комори право да може саставити изборне судове кад су у питању њени чланови, или ако је у питању један од њених чланова, али даље да се у том погледу не иде, и лица која нису чланови инжењерске коморе нека саставе изборне судове код надлежног редовног суда у земљи.

Господо, трећа моја замерка била би код овог закона та, што се даје право и женама да могу постати овлашћени инжењери. Господо, стојећи на својим досадашњим принципима и назорима, докле женски сталеж као чиновник треба да иде, ја сматрам да је ово сувишно. Тим ће се правом користити, господо, један мали број жена, тим ће се правом користити само каква кћи и сувише богатих родитеља, која ће више спорта ради да учи школу за инжењера, али, господо, нелогично је то, да се једној женској даје право директиве у раду једне велике грађевине, да она даје упутства људима како они треба да ту грађевину раде. Претпоставимо извршење радова на једној великој згради као што је ова Народна скупштина, где су многи људи радили са стручном спремом као и стручне занатлије, па да њима дође једна жена и даје им упутства како они треба да раде. Давање овога права женама незгодно је са становишта које сам изнео, али има још један разлог: ја нисам присталица, да се женски свет увлачи у многа и многа звања у државној служби, па и оне да могу да постану овлашћени инжењери. Да неко постане овлашћени инжењер потребно је да буде на стажу или у државној служби или код овлашћеног инжењера за извесно време. Свакако те жене које буду добиле диплому за инжењера отићи ће у државну службу, где ће сдржати тај стаж, и господо, ако ми кажемо, да хоћемо да изједначимо женски пол са мушким до краја, па да постану по овом закону и овлашћени инжењери, ја питам онда, господо, вас, где ће људи? Кад жена може да управља радом на грађевини, онда, господо, онај који је овлашћен инжењер нека опаше кецељу и нека иде у кухињу. (Смех.) Да не би, господо, долазили у такав сукоб са позивом на људски живот, ја могу да дозволим да једна жена буде лекар, јер је она као лекар много корисна, нарочито за лечење женскога света, и ту се може дозволити и фаворизирати женски пол. Па, господо, даље, и учитељица може да буде жена, може да буде и телефонскиња, али пуштање жене и у друге струке, ја мислим да није ни практично ни добро, јер, господо, на тај ћемо начин од једне земљорадничке државе створити господарску државу. Жена кад сврши школу, она каже па хоћу и ја да будем чиновник, и натраће се толики број чиновништва у нашој земљи, да ћемо после морати од тих чиновника да се отарасујемо и ногама и рукама, али се нећемо моћи отарасити. Школовани људи са дипломама с правом траже службу. Земља не може да поднесе толики број чиновника. Лако се не може доћи до државне службе и разуме се онај који није добио службу, па и женскиње које су свршиле школу, а не добију службу, онда употребљавају сва средства да руше и друштво и државу, за то што нису добиле службу а са правом је траже. (Један глас са левнице: Имаћеш ти, Војо, муке кад жене дођу у Парламенат).

Господо наш Министар просвете морао је да се брине како ће удавати учитељице и на његов захтев морали смо и то питање да решавамо, како ће се оне удавати. Министар каже, учитељица се удала за неучитеља који је са службом у другом месту и стално тражи премештај онамо где јој је муж у служби у другој струци, па да се

тога мољакања ослободи, не дозвољава им да се удају за неучитеље.

Имаћемо ми истог таквог посла и са инжењеркама и за њих ћемо се морати бринути како ћемо их удавати. Много и много има разлога који не иду баш у прилог томе да женскиње заузимају висока места у државној служби. Ја нећу више о томе да говорим, јер немам ни потребе за то, али сам хтео и овога пута да кажем отворено и јасно шта мислим.

Даље, господо, на крају овога мога излагања ја сматрам да опозиција не може гласати за овај закон зато, што би и гласањем за овај закон дала поверење овој Влади. (Граја на десници).

Господо, по овоме закону Влада добија овлашћења и то многобројна овлашћења да регулише поједини питања о увођењу у живот овога закона. По овом закону Влада има да донесе много уредаба и правилника којима ће се уредити разна питања по инжењерској струци. Ја не могу да верујем Влади у коју немам поверења, да ће она донети те Правилнике и Уредбе и увести у живот овај закон онако како треба. Господо, опозиција у Одбору је учинила све да овај закон буде што бољи и то је њена дужност била и ја верујем да су у овај закон ушле многе добре одредбе које је опозиција својим настојањима успела да унесе. Али ја мислим да је била и дужност опозиције да то унесе, али то не може бити разлог да ми у начелу гласамо за овај закон, јер, господо, то би ипак било поверење овој Влади. И зато, господо, што немам поверења према овој Влади гласаћу у начелу против овога закона.

Претседник Стеван Ђурић: Реч има известилац г. Боривоје Ђурић.

Известилац Боривоје Ђурић: Господо народни посланици, г. Војислав Лазич тражио је неколика објашњења од известноца и, природна ствар, ја ту дужност морам и да извршим.

Прва замерка коју је он учинио јесте, да му закон није довољно јасан, а друга да се противи извесним прописима односно да не може да усвоји ону редакцију, која постоји у погледу појединих питања, која се овим законом регулишу. Што се тиче првога питања, питања наших мајстора, да ли су они повређени у своје праву рада, који су они до сада обављали, ја вам могу да кажем, да нисмо ништа дирали од онога што су они имали по Закону о радњама. По Закону о радњама они су обављали послове у погледу грађевинске делатности и имају и даље то поље рада, које се састоји у томе, што могу да подижу грађевине које су мање и које су у конструктивном погледу лакше. Одобравајући да према природи посла такав посао обављају и они који немају високе школе које имају инжењери, сматрам да су позвани да изграђују велике зграде од армираног бетона и на основу статичких прорачуна и других знања само инжењери који се уче на универзитету. Ту законодавац овим законом није ништа дирао.

Друго питање које је упутно г. Лазич састоји се у томе, шта је са нашим геометрима урађено овим законом.

Исто тако и геометри ништа нису у своје праву повређени, а ви сте, г. Лазичу, остали необавештени због тога, што нисте прочитали трећу алинеју, која је дошла у закону, кад је он изи-

шао из овога Одбора, а која гласи овако: — ова се напомена налази у § 125 —: „Овим законом такође се ни у колико не ниште права геометара стечена до ступања на снагу овога закона по Уредби о овлашћењима за извођење јавних геодетско-геометарских радова и о условима стицања тих овлашћења.”

То је по Уредби коју је издао г. Министар финансија под Бр. 1100/V од 15 јануара 1932 год. (Војислав Лазих: А за ове који треба сада да стекну права?) Ту смо ударили границе до којих могу да иду, а преко којих могу да врше посао само људи са стручном спремом. Чак шта више могу да кажем да ови геометри, који су досада имали право да полажу испит за обављање тих тешких послова, нису се јављали, нити је и један дошао да га полаже. Па када и они сами нису тражили до сада да то право добију, што би га могли добити само на основу положеног испита, онда је илузорно да им се то право и даље признаје.

Што се тиче надлежних изабраних судова, ја мислим да овој критици нема места са ових разлога. Досада су за ове послове и спорове који су из њих потицали узимани техничари као вештаци код судова и судови су имали грдне муке као и саме странке.

Овим што предлог закона сада предвиђа учињен је један краћи пут и једна услуга и суду и странкама, да се посао много лакше сврши. Кад у изабраном суду имате стручњаке које је тамо послала Инжењерска комора, онда ће ти људи најлакше моћи те ствари да решавају, а нико овим законом није нагнан да се спори баш пред овим судом, него он тамо долази по својој доброј вољи.

Што се тиче жена које су такође добиле право да могу бити овлашћени инжењери, ми смо ту учинили само оно што је до сада учињено и свуда у културном свету и на страни. Ја сматрам кад смо женама допустили да могу да се школују на универзиту, да смо онда били дужни да им и ово право признамо, и ми смо то учинили. (Одобравање).

Претседник Стеван Ђирић: Има реч новинарског посланика г. Никола Кабалин.

Новинарског посланика Никола Кабалин: Док су све слободне професије, којих су чланови свршили факултете, уредиле своје односе и свој делокруг путем закона, дотле је сталеж овлашћених инжењера све до данас остао без законског права. У колико је то до сада било уређено, није било довољно уређено. Било је покушано да се стање и делокруг овлашћених инжењера уреди уредбом. То је било учињено доношењем привремене Уредбе од 1924 године, али тај покушај није донео добре резултате. Није их донео ради тога јер је, пре свега, та Уредба била привремена. И, друго, та је Уредба била и сувише општа а да би могли бити у њој тачно прописани делокругу појединих грана и да је могла бити постављена једна граница према онима који немају потребних квалификација. Сем тога, регулисање стања овлашћених инжењера путем ове Уредбе није било могуће ни стога, јер закони који су имали да регулишу делатност других привредних грана, које стоје у уској вези са делатношћу овлашћених инжењера,

нису били донесени. Тек кад је 1931 године донесен Закон о радњама, који је поставио тачне границе рада свих привредних грана, које су везане са техничком делатношћу, тек онда је могло да се приступи питању да се једним законом коначно регулише и стање овлашћених инжењера. Код доношења овога закона поставља се једно питање, пре свега: да ли је овај закон потребан. Надаље се поставља питање, да ли се овај закон доноси само ради тога да се регулишу односи једнога сталежа или је он потребан и јавном интересу? Као новинарског посланика сматрам својом дужношћу да на ова два питања дам одговор.

У погледу првога питања да ли је уопште потребно доношење закона о овлашћеним инжењерима, потребно је да вам кажем како је уопште дошло до институције овлашћених инжењера, па да из тога историјата видите да ми, доношењем овога закона, не уводимо никакву новину у наше законодавство него да само изграђујемо разне постојеће Уредбе и законе, који су досад постојали специјално на подручју бивше Аустро-Угарске монархије, без обзира коме правном подручју припадају. Да се ограничи рад грађевинских струка, а грађевинска струка је једна од основних струка техничких, мивидимо да су то покушавале регулисати државне власти већ и у најраније доба. Ми већ у XIV веку, примерице у Чешкој, имамо случај да су се од 1340 године водоградње и све оне радње које су биле у вези са господарством на води поверавали посебним цехима, т.зв. „овлаштеним млинарима”. И онда се водило рачуна о томе, да у једној важној техничкој струци не може свако да ради, него су то могли радити само људи, који су за ту струку имали посебне стручне квалификације. Ми видимо исто тако баш у Чешкој код градње Св. Вида 1342 год. први почетак овлашћених архитекта, а у то време да су земљомерске послове имали право да обављају само геометри, који су имали тада наравно мању образованост него што имају данас код нас геометри.

У даљем развоју до XVII века у главном је била војска која је промицала техничку науку. Потребне цивилних власти нису биле тако велике, цесте се нису градиле у великој размери и државне власти нису водиле о њима великог рачуна. Канализације у градовима нису ни постојале, а водоводи су били врло примитивни. Сви други технички послови, регулације река итд., прављени су од згоде до згоде. Све су то радили људи који нису излазили из оквира једног заната. Тек потребе војске присиле су државне власти да техничку науку унапређују. Паралелно са тиме ишао је напредак теорије оних дисциплина, које служе као подлога техници и техничкој науци. И колико се је техника развијала ради потреба војске, у толико су се развијали и сталежи који су на тим техничким радовима радили.

У XVII веку налазимо оснутаке прве техничке школе у Француској 1671 године па даље долазимо све до Ческе, која је имала сталешку инжењерску школу. 1718 године је од те школе настала је висока техничка школа 1803 године, о којој је говорио наш друг Хорват. Са оснутаком ових школа настаје и питање, да се регулише делокруг људи, који из тих школа излазе. И ми видимо да је тада дошло до већег и јачег напретка техничке науке. Почетком XIX века, ми већ видимо да др-

жавна власт установљава овлашћене инжењере. Наполеон I као Италијански краљ издаје 1805 године свој »Regolamento«, у коме установљава три врсте овлашћених инжењера: »Architetti civili« за зградарство, »Petit agrimensoli« за земљомерство и процене земљишта и »Ingenieri civili«, који су имали овлашћење да раде уз градитељство и земљомерство још и водоградњу. Ово што је Наполеон I 1805 године установио то је касније пренесено путем аустријског законодавства, које је иза ратова 1860 године провело реорганизацију техничке службе и донело у наредби о тој реорганизацији у чл. 27 Уредбе од 6-X-1860 одредбу да се зидање државних грађевина организује и ограничи на најнужније и што се поуздано може провести под њезиним упливом. За обављање пак послова, који се тичу општина, корпорација и грађанства и спадају у техничку струку, установљавају се од државе неодвисни цивилни инжењери, које може и држава за случај потребе позвати на поједине послове и зато их платити.

„Институција цивилних инжењера има биги уређена посебном уредбом” — овако завршава текст те уредбе, најављујући уредбу о овлашћеним инжењерима, која је донесена 5 дана доцније. Од те уредбе настале су све уредбе, које је наша држава затекла 1919 године на територијама које су припадале Аустро-Угарској монархији. Стање 1919 године, које смо ми затекли у том погледу, било је ово. За подручје Словеначке и Далмације важила је наредба од 7-V-1913 године. У тадашњој Краљевини Хрватској и Славонији уређено је питање овлашћених инжењера или цивилних техничара наредбом земаљске владе од 27-II-1877 године, која је у неким ставовима измењена наредбом од 31-III-1911 године број III/c-1070, у којој су били одређени грађевински инжењери, архитектонски инжењери, машинско електротехнички инжењери и геометри. Она је напредовала од наредбе Наполеона I једино по томе што су ту додати још машински инжењери односно машинско инжењерска струка. У Војводини је важио мађарски закон, који је заштићавао наслов инжењера и одредио делокруг њихова рада. Овакво стање затекла је наша држава, 1919 године. Да би се како тако кодифицирале све ове уредбе, донесена је привремена Уредба о овлашћеним инжењерима и о устројству комора на основу овлашћења §§ 118 и 119 Фин. закона за 1924/25 год.

Према томе, како видите из овога историјскога развоја, не уводимо ми овим законом никакву новину у наше законодавство. Ми само изграђујемо и допуњујемо постојеће законодавство, уважавајући код тога потребе наше земље и доводећи законске прописе у склад закона са развојем данашње технике.

Г. Министар грађевина у свом експозеу назначио је да је ова Уредба од 1924 године била недовољна. Ова Уредба је била недовољна ради тога јер је, као што сам већ казао, била само оквир, где су се установиле само контуре једног будућег закона. Она није могла бити потпуна нити ради тога, јер у времену, када је донесена та Уредба, нису биле разрађене све инжењерске струке. Ми сад уводимо многе техничке струке, које досад нису биле уведене. Ми у закону самом уводимо шумарске инжењере, ми даље уводимо рударске инжењере, ми уводимо хемиске инжењере, ми уво-

димо бродоградилешне инжењере и електротехничке инжењере. Сви они нису прије деловали, и у колико су деловали, деловали су у оквиру друге струке. Због тога је била потреба да се све то разграничи. Зато вам је најбољи доказ приговор учињен са стране геометара, који су обављали многе послове, који ће сад падати у ред појединих града из овога закона, као што је примерице случај са шумарском струком. Пре два дана дошла је једна делегација геометара до г. Министра грађевина, којем сам разговору и ја присуствовао. Ми смо с њима разговарали о свим спорним питањима. Господа су се жалила што смо ми у § 16 овог законског пројекта донели одредбу, да они не могу да врше неке послове, који су у вези са експлоатацијом шума. Ми смо овде назначили, шта све спада у делокруг шумарског овлашћеног инжењера. Господа су учинила приговор, зашто они да не могу да премеравају шуме. Ми имамо ништа противу тога, али ако је то у вези са експлоатацијом шума, онда је то сасвим природно и у реду да тај посао обавља онај, који је за то најспособнији, а то је несумњиво шумарски инжењер.

И док су до сада то радили и геометри и геодети и грађевински инжењери, у реду је да од сада, пошто ми имамо 110 апсолвената шумарског факултета без посла, да се тим људима даде упослење. То је једна од сврха овог закона. Друга ствар коју регулише овај закон јесте питање границе која је постављена између оних, који имају мање квалификације и оних који имају веће квалификације. Када је донесен Закон о радњама, он је већ те границе поставио. Ми смо све те границе усвојили, према томе нећемо никоме дирати стечено право. Напротив, ми смо у извесним параграфима те границе подигли. Ми смо их подигли у § 16 где се ради о управљању са индустријским предузећима, подигли смо код механичко-технолошких предузећа границу од 260.000 кило-калорија, како је то прописано у Закону о радњама, у еквиваленту енергије ми смо подигли на 350.000 кило-калорија на сат. Ми смо код извршавања код машинско-индустријских постројења подигли границу од 65.000 на 85.000 кило-калорија на сат. Ми смо дакле ишли и преко одредаба Закона о радњама и нисмо никоју одредбу Закона о радњама дирнули, нити смо дирнули стечена права на основу тога закона.

Господо, једно од најважнијих питања решено је овим законом, а то је питање упослења странаца. Ми имамо нашу индустрију углавном на територији бивше Аустро-Угарске монархије. Та индустрија или је била својина, или, уколико није била својина, она је била кредитирана капиталима из Пеште и Беча. Посредством тих капитала она је могла да врши у погледу намештеника, специјално техничких, и пенетрацију у тим предузећима, а ми смо имали а имамо и данас у тим предузећима највише странаца. Отежавало је положај наших домаћих људи и то, осим што нису били овлашћени, да они када су хтели ићи на техничке студије, морали су ићи у Беч и Пешту, а то је било спојено и са знањем језика и са великим трошковима. Тако смо ми затекли једно стање где нисмо имали довољан број инжењера. Међутим данас када ми имамо у земљи три техничка факултета и када ти факултети избацују сваке године нове и нове инжењере, дужна је држава да тим

инжењерима даје упослење. Овим законом извршава наша држава своју дужност према тим људима. Јер, када ми трошимо тако огромне паре за школовање сваког појединог слушаоца на нашим факултетима — а ми смо чули у буџетској дебати да то износи по 7.000 по једном ђаку годишње —, онда је дужност државе, да се брине и о упослењу тих људи.

Према томе, као што видите, била је потреба да се донесе овај закон, да се разради постојеће законодавство у томе правцу.

Је ли овај закон у јавном интересу?

Господо, овај закон, као што из мојих извода следи, елиминира из наше привреде огроман број странаца а то је неоспорно у јавном интересу. То је у јавном интересу: прво, јер је то интерес народне одбране; друго, то је у јавном интересу у погледу јачања економског стања нашег средњег staleжа; а треће; то је у интересу нашег платног биланса, што опет иде на корист наше државне касе. Дакле и опет јавни интерес.

Друго, овим законом диференцирају се инжењери по квалификацијама за поједине струке. Према томе ми уводимо у техничку делатност наше привреде рационализацију.

Треће, овај закон диференцира техничаре разних квалификација, уводи деобу рада, а ова деоба рада јесте обилата гаранција да ће технички радови бити проведени добро, и да ће сваки онај који се користи тим радом, имати гаранције да ће тај рад бити беспрекоран.

Коначно, овим законом ствара се једна јака јединица нашег средњег staleжа. Важност средњег staleжа добро је изнео г. др. Пинтеровић, и на тај начин средњи staleж биће јак и моћи ће увек држава да рачуна на њега и у миру и у рату.

Завршујући своја излагања, господо, ја бих хтео да констатујем да су замерке, које су овде изнесене по г.г. Мити Димитријевићу и Војиславу Лазичу, углавном већ побијене одговором мога другог известиоца г. Боре Ђурића. Хоћу да нагласим само за оне који се интересују за те ствари, да је овим законом омогућено и даље и државним и самоуправним чиновницима, да могу обављати исте послове ако у месту нема овлашћеног инжењера. За такве случајеве потребно је одобрење надлежног министра али не надлежног министра код кога служи, него надлежног министра који даје овлашћење за дотичну струку. Ако је железнички инжењер на треба да прави пругу, он ће тражити одобрење од министра грађевина, а и од свога министра, разуме се само по себи. Њихов приватан рад нисмо им ограничили, него смо га једино везали уз одобрење Министра грађевина, јер се у овом случају ради о делегацији овлашћења.

Што се тиче приговора г. Мите Димитријевића у погледу конкурса, то није у закону везано за овлашћење, према § 18 ставу 5, и сасвим је тачно прецизирано да у конкурс може суделовати сваки инжењер.

Што се тиче приговора г. Војислава Лазича, прелазимо преко оних на које је одговорио г. Бора Ђурић. У погледу геометара изјављујем да њихова садашња стечена права нисмо дирали. Господа геометри, који су хтели да буду овлашћени геометри, они су положили испит и могли су да добију овлашћење. Али већина од њих шпекулира

да прво буде у државној служби 10 година, да стекну право на пензију па да онда конкуришу оним својим колегама који пензију немају, а мислим да то није право. (Одобравање).

Што се тиче избраног суда Инжењерске коморе, нико није обавезан да дође пред тај суд. То је ствар странака. Ако је једна странка члан инжењерске коморе а друга није, нико их не може спречити да иду на други суд. Стварно закон је дао само ту могућност, али иначе избрани суд инжењерске коморе факултативне је природе и није присилна одредба.

Тиме су исцрпљени сви приговори у овој дебати, и завршавајући свој говор држим да могу да кажем да овај закон као и свако људско дело има својих грешака, али је неоспорно да смо донашањем овога закона начинили један корак у унификацији нашега законодавства.

Код примене овога закона живот ће показати његове грешке, а те погрешке нека исправљају они, који после нас дођу на ова наша места.

Ја сам уверен да се доношењем овога закона отварају врата упослењу многих и многих апсолвентата наших факултета, који ће применом овога закона, својом спремом и својим радом, да придижу материјалну културу наше земље.

Завршавајући овај мој говор предлажем да овај закон примимо аklamацијом, не сматрајући да се тиме изражава ко има поверење или неповерење према Влади. (Бурно одобравање и плескање у целој дворани).

Претседник Стеван Ђурић: Господа народни посланици, листа говорника је исцрпена. Према томе претрес у начелу предлога закона о овлашћеним инжењерима завршен је. Прелазимо на гласање у начелу, које ће бити поименично. Али пре него што г. секретар буде почео са прозивком, молим да учини једно саопштење које стоји у вези са мојим предлогом дневног реда за идућу седницу.

Секретар др. Андреј Вебле (саопштава): Одбор за проучавање законских предлога о међународним уговорима и споразумима подноси Народној скупштини своје извештаје и то: 1) о предлогу закона о конвенцији о ваздушној пловидби између Краљевине Југославије и Немачког Рајха, потписаној на Бледу 3 септембра 1936 године; 2) о предлогу закона о допунском протоколу уз уговор о трговини и пловидби између Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Краљевине Италије од 14 јула 1924 године, потписаном у Риму 26 септембра 1936 године; и 3) о предлогу закона о конвенцији о заштити, чувању, оправљању и поновном подизању граничних каменова и других знакова који служе за обележавање граничне линије између Краљевине Југославије и Краљевине Бугарске, потписаној 9 новембра 1935 године у Софији.

Претседник Стеван Ђурић: Извештаји Одбора су умножени, раздвојени господи народним посланицима и биће стављени на дневни ред када то Народна скупштина одлучи.

Ја ћу бити слободан да вам на крају седнице предложим да то буде сутрашњи дневни ред.

Сад прелазимо на гласање у начелу. Господа која примају законски предлог гласаће са „за“, а која не примају са „против“.

Молим господина секретара да изврши прозивку.

Секретар др. Андреј Вебле прозива посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Антић Д. Боривоје, Антонијевић Душан, Аранђеловић Јован, Арежина Миљкан, Банић Милан, Бацак Љ. Милан, Белиновић Винко, Бећировић Воца Шериф, Бешировић Димитрије, Блажић Милан, Богавац П. Петар, Божиновић Љубомир, Божић Јакша, Борисављевић Страхиња, Бошковић Михаило, Бренчич Михаел, Брујић С. Јован, Бубић Д-р Стеван, Будимир Ђ. Симо, Буторка Д-р Александар, Вебле Д-р Андреј, Величковић Б. Миладин, Веселиновић Д-р Милорад, Видец Антон, Водстречил Хинко, Вујасиновић Д-р Вук, Вучетић Радисав, Гавриловић Никола, Гавриловић Ото, Гајић Павле, Гајић Радомир, Галогача Петар, Главинић Д-р Милан, Голубовић Милан, Давинић Брана, Дамић Д-р Драган, Даниловић Ј. Живко, Димитријевић Живојин, Димитријевић Д-р Љутица, Лимитријевић Мита, Димић М. Радосав, Ђокић Љубомир, Ђурић М. Боривоје, Ерцеговац Богдан, Живадиновић П. Борисав, Живковић М. Тодор, Живковић Т. Радосав, Зејнел-бег Ибрахим Страцимир, Захарић И. Чедомир, Здравковић Миленко, Зубер Никола, Зупанчич Фран, Јанковић Десимир, Јанковић Д-р Драгутин, Јанковић Стеван, Јевтић Ђорђе, Јеличић Цветко, Јовановић Никола, Јоксимовић Зарије, Јоксимовић Угрин, Кабалин Никола, Казимировић П. Владимир, Каламатијевић Михаило, Калембер Д-р Бранко, Калуђерчић Д-р Бранко, Капетановић Исмет-бег Гавран, Каћански Стеван, Кашанин Јоцо, Керсник Антон, Кожул Д-р Марко, Коце Д-р Јуре, Косовић Р. Петар, Костић Васиљ, Костренчић Лука, Крстић Михаило, Крстић Ст. Стојан, Кузлевић Сретен, Куленовић Д-р Џафер-бег, Курсулић Ј. Велимир, Лазаревић Милан, Лазаревић Нико, Ловренчич Д-р Иван, Лукаревић Т. Михаило, Љешевић К. Михаило, Марјанац Симо, Маркић Франьо, Марковић Д-р Ђорђе, Махник Артур, Мијић Ђ. Милан, Мијушковић Лука, Микашиновић Д. Ђуро, Микић Сава, Милановић Живота, Милетић Д-р Вјекослав, Милетић Дане, Милијановић Велимир, Милошевић Р. Душан, Милошевић С. Душан, Милошевић Радивоје, Миљуш Д-р Бранко, Мирковић С. Димитрије, Михајловић Тодор, Мишкулин Д-р Миле, Муратбашић Осман, Недељковић Урош, Никитовић Д-р Часлав, Николић Д-р Бранко, Николић Ј. Живко, Николић Славко, Нићифоровић Спаса, Новаковић Д-р Нико, Пантић Љубомир, Патриогић Хаџи Љуба, Певец Рудолф, Пејин Ж. Гојко, Пеливановић Малић, Перовић Душан, Перовић Р. Милан, Петровић Богдан, Повреновић К. Матија, Поздерац Нурија, Поповић С. Аћим, Поповић Душан, Поповић Живко, Поповић Д-р Михаило, Поповић М. Новица, Предован Крсто, Раденковић Стојан, Радојичић В. Данило, Рајакровић М. Милоје, Рамадановић Ф. Рамадан, Ратковић Т. Бранко, Рашковић Д-р Милош, Риђановић Д-р Мухамед, Рогић Д-р Јосип, Ружичић В. Марко, Савић Обрен, Санто Д-р Гавро, Сарић Ибрахим, Симић Стеван, Сладојевић П. Чедомир, Сокић Момчило, Спасовић Вукашин, Станковић Александар, Станковић Светозар, Станковић С. Светолик, Степанов Миливоје, Стојадиновић М. Драгомир, Стојадиновић Михаило, Стојисављевић Петар, Суботић Душан, Тасић С. Светозар,

Тешић Максим, Тишма Владимир, Томашевић Жарко, Томић Бранко, Томић Јеврем, Тонић Р. Тодор, Трпковић Т. Ставра, Ђеримагић Садик, Ђирић Стеван (претседава), Ђумавић Хусејин, Физир Виктор, Хаџи Ристић Спира, Црљић Лазар, Цујан Ђиро, Чапљић Рагиб, Чвркић Р. Војко, Чејовић Ђуро, Чолаковић Крста, Шајкаревић Д-р Јован, Шакић Иван, Шемров Д-р Фран, Шушић Живко.

Гласали су „против“: Аврамовић Лука, Лазаревић М. Александар, Лазић Војислав, Петковић Растко.

Отсутни: Алексић Коста, Аћимовић Ж. Велимир, Аћимовић Д-р Јордан, Ауер Д-р Људевит, Баричевић Д-р Јанко, Бенко Јосип, Божић А. Милан, Васић Тихомир, Врбић Велимир, Вујић Димитрије, Вукановић Д-р Српко, Вукићевић Милан, Гајшек Карло, Гаћиновић Ј. Војислав, Георгијевић М. Јоца, Глишић Миленко, Горњак Винко, Грба Д-р Милован, Грђић В. Ристо, Дачић М. Александар, Димитријевић Коста, Димитријевић Стојадин, Динић Ђ. Танасије, Добершек Карел, Добросављевић Д. Бранко, Дошен Д-р Војислав, Дошен Д-р Мирко, Дургутовић И. Мустафа, Ђикић Алојзије, Ђорђевић В. Војислав, Ђуровић Данило, Ђуровић Михаило, Загорац Јово, Здравковић Јован, Зелковић Н. Бошко, Зечевић Секула, Ивановић Драгољуб, Иванчевић Душан, Ивековић Д-р Богдан, Ибрахимпашин Абдула, Илић Д-р Вељко, Исаковић Ђ. Миливоје, Јанжековић Иван, Јанчич Д-р Иван, Јањић Д-р Војислав, Јевремовић Д-р Драгољуб, Јевтић Д. Богољуб, Јевтић Животије, Јовановић Д-р Василије, Јовановић Д-р Ђорђе, Јовановић Јован, Јовановић Љубомир, Јовичић Радоје, Јојић Велимир, Јуриша Д-р Иван, Кајић А. Мијо, Кадич Алија, Кашпер Д-р Михаел, Клар Д-р Франц, Кнежевић Богољуб, Ковач Љ. Анте, Којић Д-р Драгутин, Коман Албин, Комненовић Мирко, Косић Д-р Мирко, Краљевић Д-р Драган, Крафт Д-р Стеван, Крстић Симо, Кулишић Д-р Шиме, Кумануди Д-р Коста, Куњашин Јоаким, Курилић Ј. Милан, Куртовић Војко, Куртовић Шукрија, Лазаревић Милован, Лазаревић Д-р Тодор, Ленарчич Станко, Лукачич Августин, Макар Давко, Марковић Д-р Миленко, Марцикић Т. Милоје, Мastroвић Ф. Анте, Матица Павао, Мијовић Д-р Александар, Милутиновић Р. Милинко, Михаиловић П. Илија, Мохорич Иван, Мравље Милан, Мулалић Мустафа, Нановић Радивоје, Ненадић Војислав, Ненадовић Б. Јован, Николић Ђ. Милован, Николић Радивоје, Новачан Д-р Антон, Новаковић Стјепан, Пауновић Бранко, Паштровић Манфред, Пејкић А. Чедомир, Перић Ђ. Миливоје, Петковић Ђорђе, Петковић Милан, Пинтеровић Д-р Милован, Плескович Рудолф, Поповић М. Велимир, Поповић Д-р Живојин, Поповић Д-р Коста, Поповић Д-р Светислав, Прека Никола, Прекоршек Иван, Прелубовић Мухамед, Протић П. Јеремија, Рафаиловић Живојин, Рафаиловић Миливоје, Рашовић М. Милош, Режек Д-р Јосип, Секулић Д-р Милан, Сокић Милоје, Соколовић Никола, Стефановић Б. Игњат, Стијић Д-р Милан, Стошовић Добривоје, Стошић Стаменко, Тодоровић А. Бранислав, Турк Рајко, Ђосић П. Станко, Урошевић Ил. Мирко, Фуке Д-р Рико, Хасанбеговић Д-р Авдо, Хафизадић Д-р Сулејман, Хорват Франьо, Хочевар Станко, Цветковић Драгиша, Цветић Јосип, Шијак Д-р Никола, Широла Брнас Антон, Шошки Д-р Лука.

(После гласања)

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, резултат гласања је следећи: Гласало је свега 177 народних посланика. Од тога су 173 гласали „за”, а 4 „против”. (Бурно плескање).

Према томе овај законски предлог примљен је у начелу.

Сада прелазимо на претрес у појединостима. Претрес ћемо вршити по главама. За првих 8 глава није се пријавио ни један говорник. За 9 главу пријавио се је извештач г. Боривоје Ђурић. Можемо прећи на гласање првих 8 глава. Гласаће се седењем и устајањем по главама и параграфима. Господа која су за, нека изволе седети, а која су против, нека изволе устати.

Молим г. извештача да изволи читати редом главе и параграфе.

Извештач Боривоје Ђурић прочита § 1 главе I.

Претседник Стеван Ђирић: Прима ли Народна скупштина овако прочитани § 1. (Прима — Не прима!) Господа која примају § 1, нека изволе седети, а који су против, нека изволе устати. (Велика већина седи). Објављујем да је § 1 примљен. Изволите чути § 2.

— За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем о сваком поједином параграфу Главе I, II, III, IV и V, у смислу § 55 Закона о пословном реду у Народној скупштини већином гласова усвојила у појединостима све параграфе Главе I, II, III, IV и V од § 2 до § 38 закључно. —

Претседник Стеван Ђирић: Код § 39 Главе VI јавио се за реч извештач г. Никола Кабалин. Има реч г. Кабалин.

Извештач Никола Кабалин: Господо народни посланици код § 39 Главе VI става 2 стилизација је испала незгодна те не одговара интенцијама, које су се имале провести. Тамо стоји да се „Инжењерске коморе оснивају у седиштима Банских управа ако на територији те бановине има најмање 50 овлашћених инжењера”. Ово би се могло тумачити тако, да се у седиштима бановина морају оснивати инжењерске коморе. Намера Одбора је била, да се омогући, ако има само 50 чланова да могу са другом бановином заједно сачињавати једну комору. Такво је и досадање фактично стање, јер 50 чланова вјероватно неће моћи да подносе терете администрације. Ради тога предлажем да се иза речи „Инжењерске коморе” бришу речи „оснивају се”, а место тога да се каже „могу се оснивати”.

Претседник Стеван Ђирић: Прима ли ово г. Министар грађевина?

Министар грађевина др. Марко Кожул: Примам!

Претседник Стеван Ђирић: Објављујем да г. Министар грађевина прима ову измену. Молим г. извештача да изволи прочитати § 39 Главе VI са предложеном изменом у ставу 2.

Извештач Никола Кабалин: Прочита § 39 Главе VI са предложеном изменом у ставу 2. Према томе би § 39 став 2 почео овако: „Инжењерске коморе могу се оснивати у седиштима банских управа ако на територији те бановине има најмање 50 овлашћених инжењера... итд.”

Претседник Стеван Ђирић: Прима ли Народна скупштина § 39 Главе VI са предложеном изменом? (Прима — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а која не примају, нека изволе устати? (Велика већина седи.) Објављујем да је § 39 Главе VI примљен са предложеном изменом у ставу 2 већином гласова. Изволите чути § 40.

Извештач Боривоје Ђурић прочита § 40 главе VI.

Претседник Стеван Ђирић: Прима ли Народна скупштина § 40? (Прима — Не прима!) Ко је против, нека изволи устати, а ко је за, нека изволи седети. (Већина седи.) Објављујем да је § 40 усвојен већином гласова. Изволите чути § 41.

— За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем о сваком поједином параграфу Главе VI, VII и VIII, у смислу § 55 Закона о пословном реду у Народној скупштини већином гласова усвојила у појединостима све параграфе Главе VI, VII и VIII од § 41 до § 117 закључно. —

Претседник Стеван Ђирић: Код Главе IX пријавио се за реч извештач г. Боривоје Ђурић. Има реч г. Ђурић.

Извештач Боривоје Ђурић: Господо народни посланици, ја ћу бити кратак и пре но што би завршили овај посао желео бих да учиним неколико констатација. На првом месту ја могу ову констатацију да учиним: да је Народна скупштина на овом послу око доношења закона о овлашћеним инжењерима овога пута била вредна и на висини. Што се тиче наших другова са левице, ја сматрам да имам и дужност а примам и почасти, да им се захвалим и признам, да су како у Одбору за закон о овлашћеним инжењерима, тако и у самом пленуму својом сарадњом допринели да се овај посао лепо, брзо и лако сврши, и да се на тај начин задовољи интерес како земље тако и једног друштвеног реда који својим радом заслужује пуну пажњу овога Дома. Господа са левице показала су се не само широкруди него су дали и леп пример да се у овако важним пословима смисао ствари треба да тражи у ономе што је главно, а не у ономе што је споредно. Ја им у име своје, а сматрам да могу то учинити и у име ваше, захваљујем на тој сарадњи. (Одобравање).

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, прелазимо на главу IX. Молим господина извештача да прочита редом параграфе главе IX.

Извештач Боривоје Ђурић прочита § 118 Главе IX.

Претседник Стеван Ђирић: Прима ли Народна скупштина овако прочитани § 118? (Прима — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а која не примају, нека изволе устати. (Велика већина седи). Објављујем да је § 118 Главе IX примљен већином гласова. Изволите чути § 119.

— За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем о сваком поједином параграфу Главе IX, у смислу § 55 Закона о пословном реду у Народној скупштини већином гласова усвојила у појединостима све параграфе Главе IX од § 119 до § 126 закључно.

Претседник Стеван Ђирић: Пошто су све главе изгласане појединачно по параграфима, објављу-

јем да је овај законски предлог и у појединости-ма усвојен. (Пљескање).

Прелазимо према томе на коначно изгласавање овога законског предлога у целини, које се има извршити по закону о Пословном реду поименично. Молим господина секретара да изволи извршити прозивку.

Секретар др. Андреј Вебле прозива посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Антић Д. Боривоје, Антонијевић Душан, Аранђеловић Јован, Арежина Миљкан, Банић Милац, Бацак Љ. Милан, Белиновић Винко, Бећировић Воца Шериф, Бешировић Димитрије, Блажић Милан, Богавац П. Петар, Божиновић Љубомир, Божић Јакша, Борисављевић Страхинја, Бошковић Михаило, Бренчич Михаел, Брујић С. Јован, Бубић Д-р Стеван, Будимир Ђ. Симо, Буторка Д-р Александар, Вебле Д-р Андреј, Величковић Б. Миладин, Веселиновић Д-р Милорад, Видец Антон, Водстречил Хинко, Вујасиновић Д-р Вук, Вучетић Радисав, Гавриловић Никола, Гавриловић Ото, Гајић Павле, Гајић Радомир, Галогача Петар, Главинић Д-р Милан, Голубовић Милан, Давинић Брана, Дамић Д-р Драган, Даниловић Ј. Живко, Димитријевић Живојин, Димитријевић Д-р Љутица, Димитријевић Мита, Димић М. Радосав, Ђокић Љубомир, Ђурић М. Боривоје, Ерцеговац Богдан, Живадиновић П. Борисав, Живковић М. Тодор, Живковић Т. Радосав, Зејнел-бег Ибрахим Страцимир, Захарић И. Чедомџр, Здравковић Миленко, Зубер Никола, Зупанчич Фран, Јанковић Десимир, Јанковић Д-р Драгутин, Јанковић Стеван, Јевтић Ђорђе, Јеличић Цветко, Јовановић Никола, Јоксимовић Зарије, Јоксимовић Угрин, Кабалин Никола, Казимировић П. Владимир, Каламатијевић Михаило, Калембер Д-р Бранко, Калуђерчић Д-р Бранко, Капетановић Исмет-бег Гавран, Каћански Стеван, Кашанин Јоцо, Керсник Антон, Кожул Д-р Марко, Коце Д-р Јуре, Косовић Р. Петар, Костић Васиљ, Костренчић Лука, Крстић Михаило, Крстић Ст. Стојан, Кузелевић Сретен, Куленовић Д-р Џафер-бег, Курсулић Ј. Велимир, Лазаревић Милан, Лазаревић Никон, Ловренчич Д-р Иван, Лукаревић Т. Михаило, Љешевећ К. Михаило, Марјанац Симо, Маркић Францо, Марковић Д-р Ђорђе, Махник Артур, Мијић Ђ. Милан, Мијушковић Лука, Микашиновић Д. Ђуро, Микић Сава, Милановић Живота, Милетић Д-р Вјекослав, Милетић Дане, Миљановић Велимир, Милошевић Р. Душан, Милошевић С. Душан, Милошевић Радивоје, Миљуш Д-р Бранко, Мирковић С. Димитрије, Михајловић Тодор, Мишкулић Д-р Миле, Муратбашић Осман, Недељковић Урош, Никитовић Д-р Часлав, Николић Д-р Бранко, Николић Ј. Живко, Николић Славко, Нифоровић Спаса, Новаковић Д-р Нико, Пантић Љубомир, Патриогић Хаџи Љуба, Певец Рудолф, Појин Ж. Гојко, Пеливановић Малић, Перовић Душан, Перовић Р. Милан, Петровић Богдан, Повреновић К. Матија, Поздерац Нурија, Поповић С. Аћим, Поповић Душан, Поповић Живко, Поповић Д-р Михаило, Поповић М. Новица, Предован Крсто, Раденковић Стојан, Радојичић В. Данило, Рајаковић М. Милоје, Рамадановић Ф. Рамадан, Ратковић Т. Бранко, Рашковић Д-р Милош, Риђановић Д-р Мухамед, Рогич Д-р Јосип, Ружичић В. Марко, Савић Обрен, Санто Д-р Гавро, Сарић Ибрахим, Симић Стеван, Сладојевић П. Чедомир,

Сокић Момчило, Спасовић Вукашин, Станковић Александар, Станковић Светозар, Станковић С. Светолик, Степанов Миливоје, Стојадиновић М. Драгомир, Стојадиновић Михаило, Стојисављевић Петар, Суботић Душан, Тасић С. Светозар, Тешић Максим, Тишма Владимир, Томашевић Жарко, Томић Бранко, Томић Јеврем, Тонић Р. Тодор, Трпковић Т. Ставра, Феримагић Садик, Ћирић Стеван (претседава), Ћумаџић Хусејин, Физир Виктор, Хаџи Ристић Спира, Црљић Лазар, Џујан Ћиро, Чапљић Рагиб, Чвркић Р. Војко, Чејовић Ђуро, Чолаковић Крста, Шајкаревић Д-р Јован, Шакић Иван, Шемров Д-р Фран, Шушић Живко.

Гласали су „против“: Аврамовић Лука, Лазаревић М. Александар, Лазич Војислав, Петковић Растко.

Отсутни: Алексић Коста, Аћимовић Ж. Велимир, Аћимовић Д-р Јордан, Ауер Д-р Људевит, Баричевић Д-р Јанко, Бенко Јосип, Божић А. Милан, Васић Тихомир, Врбић Велимир, Вујић Димитрије, Вукановић Д-р Српко, Вукићевић Милан, Гајшек Карло, Гаћиновић Ј. Војислав, Георгијевић М. Јоца, Глишић Миленко, Горњак Винко, Грба Д-р Милован, Грђић В. Ристо, Дачић М. Александар, Димитријевић Коста, Димитријевић Стојадин, Љинић Ђ. Танасије, Добершек Карел, Добросављевић Д. Бранко, Дошен Д-р Војислав, Дошен Д-р Мирко, Дургутинић И. Мустафа, Ђикић Алојзије, Ђорђевић В. Војислав, Ђуровић Данило, Ђуровић Михаило, Загорац Јово, Здравковић Јован, Зельковић Н. Бошко, Зечевић Секула, Ивановић Драгољуб, Иванчевић Душан, Ивковић Д-р Богдан, Ибрахимпашин Абдула, Илић Д-р Вељко, Исаковић Ђ. Миливоје, Јанжековић Иван, Јанчич Д-р Иван, Јањић Д-р Војислав, Јевремовић Д-р Драгољуб, Јевтић Д. Богољуб, Јевтић Животије, Јовановић Д-р Василије, Јовановић Д-р Ђорђе, Јовановић Јован, Јовановић Љубомир, Јовичић Радоје, Јојић Велимир, Јуриша Д-р Иван, Кајић А. Мијо, Кадић Алија, Кашиер Д-р Михаел, Клар Д-р Франц, Кнежевић Богољуб, Ковач Љ. Анте, Којић Д-р Драгутин, Коман Албин, Комненовић Мирко, Косић Д-р Мирко, Краљевић Д-р Драган, Крафт Д-р Стеван, Крстић Симо, Кулишић Д-р Шиме, Кумануди Д-р Коста, Куњашић Јоаким, Курилић Ј. Милан, Куртовић Војко, Куртовић Шукрија, Лазаревић Милован, Лазаревић Д-р Тодор, Ленарчич Станко, Лукачич Августин, Макар Давко, Марковић Д-р Миленко, Марцикић Т. Милоје, Маштровић Ф. Анте, Матица Павао, Мијовић Д-р Александар, Милутиновић Р. Милинко, Михаиловић П. Илија, Мохорич Иван, Мравље Милац, Мулалић Мустафа, Нановић Радивоје, Ненадић Војислав, Ненадовић Б. Јован, Николић Ђ. Милован, Николић Радивоје, Новачан Д-р Антон, Новаковић Стјепан, Пауновић Бранко, Пашировић Манфред, Пејкић А. Чедомир, Перић Ђ. Миливоје, Петковић Ђорђе, Петковић Милан, Пинтеровић Д-р Милован, Плескович Рудорф, Поповић М. Велимир, Поповић Д-р Живојин, Поповић Д-р Коста, Поповић Д-р Светислав, Прека Никола, Прекоршек Иван, Прелубовић Мухамед, Протић П. Јеремија, Рафаиловић Живојин, Рафаиловић Миливоје, Рашовић М. Милош, Режек Д-р Јосип, Секулић Д-р Милан, Сокић Милоје, Соколовић Никола, Стефановић Б. Игњат, Стијић Д-р Милан, Стошовић Добровоје, Стошић Стаменко, Тодоровић А. Бранислав, Турк Рајко, Ћосић П. Станко,

Урошевић Ил. Мирко, Фукс Д-р Рико, Хасанбеговић Д-р Авдо, Хафизадић Д-р Сулејман, Хорват Фрањо, Хочевар Станко, Цветковић Драгиша, Цветић Јосип, Шијак Д-р Никола, Широла Брнас Антон, Шошки Д-р Лука.

(После гласања)

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, изволите чути резултат гласања. Гласало је укупно 177 народних посланика, од којих 173 „за”, а 4 „против” (Бурно пљескање).

Према томе предлог закона о овлашћеним инжењерима примљен је и коначно у целини и по § 64 Устава биће упућен на даљи рад Сенату Краљевине Југославије. (Опште бурно пљескање и одобравање).

Допустите ми да на крају седнице ставим предлог дневног реда за идућу седницу. Предлажем овај дневни ред:

1) Претрес извештаја Одбора за проучавање законских предлога о Међународним уговорима и споразумима о Предлогу закона о Конвенцији о ваздушној пловидби између Краљевине Југосла-

вије и Немачког Рајха, потписаној на Бледу 3 септембра 1936 године;

2) Претрес извештаја Одбора за проучавање законских предлога о Међународним уговорима и споразумима о Предлогу закона о Допунском протоколу уз Уговор о трговини и пловидби између Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Краљевине Италије од 14 јула 1924, потписаном у Риму 26 септембра 1936;

3) Претрес извештаја Одбора за проучавање законских предлога о Међународним уговорима и споразумима о предлогу Закона о конвенцији о заштити, чувању, оправљању и поновном подизању граничних каменова и других знакова, који служе за обележавање граничне линије између Краљевине Југославије и Краљевине Бугарске, потписаној 9 новембра 1935 године у Софији.

Прима ли Народна скупштина предложени дневни ред? (Прима!) Објављујем да је предложени дневни ред примљен и са вашим пристанком данашњу седницу закључујем, а идућу заказујем за сутра у 10 часова пре подне.

(Седница је закључена у 12,45 часова).

ПРИЛОЗИ

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Јована М. Здравковића, народног посланика, на Претседника Министарског савета о помоћи сељацима пострадалим од поплаве у Доњем Поморављу.

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

Сва дневна штампа последњих дана доноси вести о великој поплави коју је причинила река Велика Морава, поплавивши огромне површине најплоднијег земљишта с једне и с друге стране свога кривудавог корита, као и неколико села која се налазе у доњем току ове плаховите реке.

Нарочито су страдала села: Пругово, Лучица, Драговац, Брежане и Дубравица у Срезу пожаревачком, с десне, и село Радинци, у Срезу подунавском, с леве стране Мораве.

У овим селима негде делимично а негде је поплава захватила цело село тако, да су становници морали бежати из својих домова, како би пред набујалим таласима спасли голе животе.

У поплавленим селима многе су куће и зграде порушене, друге су наквашене у толикој мери да су склоне паду; много се стоке удавило, а сви су бунари загађени; људске и сточне хране је такође уништено у огромној количини, тако да су многи сељаци формално упропашћени оставши и без људске и без сточне хране, а неки и без својих кућа.

Најтеже су страдала она села, која су у току ове зиме два пута била поплавлена.

Стога подносим ову интерпелацију и молим да ми Г. Претседник Министарског савета у најкраћем времену у Народној скупштини одговори:

1) Да ли му је све ово познато;

2) Да ли је Краљевска влада до сада пружила пострадалима од поплаве какву помоћ и у чему; и

3) Је ли Влада вољна да предузме опсежније и нужне мере: да се пострадалима од поплаве, чије су куће порушене или су склоне паду, помогне да нове куће себи подигну; да сиромашним сељацима а и другима који су у овој поплави пострадали помогне да набаве људску и сточну храну до нове хране; да се у свима селима где су бунари загађени намести по неколико шмркова; да се бунари дезинфикују, као и да предузме потребне санитарне мере, да се у поплавленим селима не би појавиле заразне болести, које обично прате поплаве у топлим данима.

За ову интерпелацију тражим првенство.

14 марта 1937 године

Београд

Јован М. Здравковић, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Јована М. Здравковића, народног посланика, на Министра унутрашњих послова о поступку начелника среза Босански Петровац на дан 3 марта 1937 године.

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Шумски радници на шумско-индустријском предузећу Добрлин—Дрвар у штрајку су преко месец дана.

На дан 3 марта једна група радника отишла је у Босански Петровац код тамошњег начелника среског Урошевића, да тражи: да полицијска власт не штити штрајкбрехере које управа поменутог предузећа врбује и доводи на рад, хтевши тиме да сломи штрајк, као и да се пусти из затвора један њихов друг кога је начелник срески ухапсио.

Начелник срески Урошевић упустио се са радницима у препирку, потом је дохватио сабљу од командира страже и њоме је ударао раднике, захтевајући да се одмах разиђу. Када се радници, огорчени на овакав поступак поменутог начелника нису разишли, онда је он наредио присутним жандармима да пуцају у месо.

Остали жандарми нису наредбу послушали, али жандарм-наредник Бонек опалио је један метак и смртно ранио два радника.

Овај поступак начелника среског у Босанском Петровцу изазвао је огромно огорчење у тамошњем крају и може имати тешких последица, нарочито ако се деси да који од рањених радника умре од задобијених рана.

Гладни и измучени радници у штрајку траже казну за поменутог начелника среског, који је наредио да се пуца у њих без икаквог разлога или повода, да се не би сами светили за проливену крв својих другова.

Стога подносим ову интерпелацију и молим да ми г. Министар у најкраћем времену у Народној скупштини одговори:

1) Да ли му је познат овај злочин начелника среског у Босанском Петровцу?

2) Ако јесте, да ли је тога начелника среског суспендовао са дужности, како би се могла провести правилна истрага те да кривци добију заслужену казну; и

3) Ако то до сада није већ учињено, је ли вољан да то одмах учини, како би се стишало не само огорчење тамошњих радника и сељака запослених у поменутом предузећу, већ читавог народа у томе крају.

За ову интерпелацију тражим првенство.

14 марта 1937 године

Београд

Јован М. Здравковић, с. р.
народни посланик